

Justitiedepartementet

Yttrande över promemorian Nordisk verkställighet
i brottmål, Ds 2025:12

(Dnr Ju2025/00995)

Svea hovrätt har granskat promemorian utifrån de intressen hovrätten har att bevaka. Hovrätten lämnar förslagen i huvudsak utan erinran men har följande synpunkter som måste utredas vidare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Avsnitt 6 – Tvångsmedel, tillgodoräknande av frihetsberövande och förvar*Tvångsmedel i en annan nordisk stat*

I promemorian föreslås att det inte ska införas någon särskild bestämmelse om proportionalitet, i huvudsak med hänvisning till de överväganden som gjordes vid införandet av den europeiska verkställighetslagen (se s. 126 i promemorian med hänvisning till prop. 2014/15:29 s. 82). Hovrätten konstaterar att man då tog hänsyn till en särskild skyddsregel i regelverket kring europeisk verkställighet med innebörden att en tvångsmedelsåtgärd i en annan stat inte får få till följd att den frihetsberövande påföljden förlängs. Någon motsvarande skyddsregel, eller erinran, finns däremot inte i det aktuella förslaget. I författningskommentaren omnämns endast att Kriminalvården vid sin bedömning mot proportionalitetsprincipen bör ta hänsyn till straffets längd (se s. 193).

Sammantaget anser hovrätten att det bör övervägas om en särskild regel som uttryckligen klagör att en begäran om tvångsåtgärder ska prövas mot proportionalitetsprincipen ska införas i lagtexten. Under alla förhållanden bör det i författningskommentaren uttryckligen påpekas att ett frihetsberövande som avser tvångsmedel i en annan nordisk stat aldrig får förlänga den utdömda påföljden.

Tvångsmedel i Sverige

I den föreslagna 5 kap. 2 § andra stycket framgår att det krävs synnerliga skäl att häkta den som inte har fyllt arton år. Enligt författningskommentaren ska bestämmelsen ha samma innebörd som 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Vidare föreslås att det i

bestämmelsens sista stycke ska framgå att övervakning ska ersätta ett anhållande i fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken.

Förslaget innebär en utvidgning av möjligheten att häkta den som inte har fyllt arton år. Frågan om det föreligger synnerliga skäl att häkta den som inte har fyllt arton år kan vara komplicerad och innebära svåra överväganden. Vad gäller tvångsmedel mot barn *vid utredning av brott* torde det i regel vara en påtaglig kollusions- eller recidivfara som motiverar ett beslut om häktning. Detta eftersom betryggande övervakning, med avseende på flyktfara, inte sällan kan anordnas genom att ungdomen placeras i lämplig institution. Även när det är uppenbart att betryggande övervakning inte kan anordnas kan styrkan i häktningsskäl i det enskilda fallet inte anses väga upp mot rekvisitet om synnerliga skäl (se exempelvis NJA 2015 s. 649).

Hovrätten konstaterar att förslaget visserligen innebär att rekvisitet synnerliga skäl ges samma innebörd som annan, befintlig, lagstiftning. Mot bakgrund av det ovanstående anser hovrätten dock att det vore önskvärt med ett förtydligande av hur skälen *för* häktning – sett till syftet med den nya regleringen – ska vägas i förhållande till skälen *emot* att häkta en ung person. Det kan exempelvis röra frågan om vid vilka strafflängder som ett frihetsberövande bör kunna komma i fråga.

Avsnitt 13 – Konsekvenser av förslagen

Hovrätten delar inte bedömningen att kostnaderna som förslagen kan tänkas innebära ryms inom befintliga ekonomiska ramar och inte medför några nämnvärt ökade kostnader för Sveriges Domstolar.

I den nya lagen föreslås att Kronofogdemyndighetens och Kriminalvårdens beslut ska överklagas till allmän domstol i stället för som hitintills till allmän förvaltningsdomstol. Det föreslås även att ett krav på skyndsam handläggning ska gälla hos domstolarna i ärenden om verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff, en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige samt i ärenden om överförande av verkställighet till Sverige av ett motsvarande nordiskt avgörande. På flera ställen i promemorian framförs att den nya regleringen syftar till att öka antalet överförda verkställigheter till de andra nordiska staterna. Hovrätten konstaterar att förslaget även innebär att fler påföljder än tidigare ska kunna överföras.

Sammantaget kan det antas att den nya regleringen kommer att leda till en målökning samt att flera åtgärder behöver vidtas under handläggningen av mål i såväl underrätt som överrätt. Hovrätten ifrågasätter inte att ett skyndsamhetskrav är lämpligt i och för sig. Skyndsamhetskravet kommer dock oundvikligen innebära att andra mål får stå tillbaka i domstolarna. Även detta förhållande innebär alltså en ökad belastning för domstolarna. Sammanfattningsvis anser hovrätten därför att ytterligare resurser ska tillföras domstolarna om förslagen genomförs.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Staffan Lind, hovrättsrådet Jacob Aspegren och tf. hovrättsassessorn Oskar Lundh, föredragande.

Staffan Lind

Oskar Lundh